

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/81/2018
Identifikačné číslo spisu:	1513206599
Dátum vydania rozhodnutia:	06.12.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1513206599.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu P. M., bývajúceho v V., V. 4, zastúpeného Mgr. Rastislavom Čerevkom, advokátom so sídlom v Bratislave, Krížna 44, proti žalovaným 1/ U. U., bývajúcemu v U., R. X/A, 2/ I. L., bývajúcemu v V., B. 9, 3/ U. L., bývajúcej v V., B., o neplatnosť právneho úkonu a uloženie povinnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 6 C 83/2013, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2015 sp. zn. 8 Co 601/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/, 2/, 3/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 22. apríla 2014 č. k. 6 C 83/2013-83 I. pripustil, aby do konania na žalovanej strane pristúpili žalovaní 2/ a 3/, II. pripustil zmenu petitu návrhu v znení, ktorým sa žalobca domáha určenia, že výzva na vypratanie izby (bytu) v súvislosti s ukončením nájomnej zmluvy doručená žalovaným 1/ žalobcovi 28. októbra 2010, je voči žalobcovi absolútne neplatným právnym úkonom, z ktorého nevzniká žalovanému 1/ žiadne právo a žalobcovi žiadna povinnosť a uloženia povinnosti žalovaným 2/ a 3/ do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu žalobcovi umožniť za cenu 116,18 eur mesačne, nerušené užívanie bytu č. 92 na 9. poschodí 12-pochodového bytového domu na ulici B. v V., zapísaného na LV č. XXXX, okres V., obec V., m.č. P., katastrálne územie P., a to v rozsahu práva užívať jednu izbu bytu, ktorá sa nachádza v strede medzi dvomi izbami, pričom vchod do jednej je na ľavej strane od prednej izby a vchod do druhej a do kuchyne sú na pravej strane od predmetnej izby a práva užívať spoločné priestory bytu: predsieň, hala, kuchyňa, kúpeľňa, WC a balkón; III. nepripustil zmenu návrhu, ktorou sa žalobca domáha zaplatenia majetkovej škody 1 318,98 eur od žalovaného 1/; IV. nepripustil zmenu návrhu, ktorou sa žalobca domáha, aby žalovaný 1/ bol povinný na vlastné náklady zabezpečiť v denníku Nový čas v dvoch po sebe idúcich pracovných dňoch na titulnej strane vo veľkosti 80 x 50 mm zverejnenie ospravedlnenia žalobcovi za nezákonné vyst'ahovanie z bytu; V. nepripustil zmenu návrhu, ktorou sa žalobca domáha, aby súd prvej inštancie v prípade nesplnenia povinnosti žalovaného 1/ zabezpečiť

ospravedlnenie v denníku Nový čas, uložil žalovanému 1/ peňažnú satisfakciu zaplatením sumy 3 000,- eur v lehote určenej súdom. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 95 ods. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) uviedol, že rozšírenie návrhu žalobcu v časti majetkovej ujmy a ochrany osobnosti nepripustil, pretože dokazovanie ohľadne rozšírenia návrhu by bolo diametrálne odlišné a malo by vplyv aj na dĺžku konania, keď návrh v tejto časti nesmeruje proti všetkým účastníkom konania. Záverom zdôraznil, že žalobcovi nič nebráni, aby sa domáhal ochrany osobnosti samostatnou žalobou.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 30. apríla 2015 sp. zn. 8 Co 601/2014 odvolanie žalobcu podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 201, § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p. uviedol, že odvolanie žalobcu smeruje proti uzneseniu súdu prvého stupňa v časti, v ktorej rozhodol o nepripustení zmien návrhu žalobcu, proti ktorému rozhodnutiu zákon odvolanie nepripúšťa.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. z dôvodu, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Vyššie uvedené dôvody podrobne a rozsiahlo vysvetlil a zároveň rozsiahlo poukázal na skutkový a právny stav veci. Uviedol, že rozhodnutia súdov oboch inštancií sú nepreskúmateľné, nepresvedčivé a súdy nesprávne vyhodnotili skutkový stav a vec nesprávne právne posúdili, pričom odvolací súd sa nezaoberal odvolacími dôvodmi žalobcu. Dovolateľ zdôraznil, že súd prvej inštancie nepripustením v časti zmeny žaloby odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom o zmenenom (rozšírenom) návrhu a odmietnutím jeho odvolania odvolacím súdom došlo k vade konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Vzhľadom na uvedené dovolateľ žiadal, aby dovolačný súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a spor vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení zdôraznil vecnú i právnu správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

5. Žalovaní 2/, 3/ vo svojom vyjadrení navrhli dovolanie žalobcu zamietnuť.

6. Dovolanie bolo podané 22 júla 2016. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, „dovolačný súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie v prejednávanej veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O.s.p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.).

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho

stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

10. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

11. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. (ďalej len „§ 239 ods. 1, 2 O.s.p.“). Dovolanie žalobcu nesmeruje proti uzneseniam, ktoré sú uvedené v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplyva.

12. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 vety druhej O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa najvyšší súd len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 ods. 1, 2 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (por. napr. R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto vade skutočne došlo.

13. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

14. Žalobca v dovolaní výslovne namietal vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

15. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ide najmä o právo

predniesť (doplniť, či doplňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods. 1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.).

16. Po preskúmaní obsahu spisu dovolací súd nezistil žiadne porušenie procesných predpisov zo strany súdov nižších inštancií, ktorým by došlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom. Žalobca mal v konaní zachované všetky vyššie uvedené procesné oprávnenia a súd mu vytvoril priestor pre ich realizáciu, vrátane možnosti predkladať dôkazy za zákonom stanovených podmienok.

17. Dovolateľ svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. založil na tvrdení, že rozhodnutia súdov oboch inštancií sú nepreskúmateľné, nepresvedčivé a súdy nesprávne vyhodnotili skutkový stav, pričom odvolací súd sa nezaoberal odvolacími dôvodmi žalobcu.

18. K tejto námietke dovolací súd odkazuje na zjednocujúce stanovisko, ktoré prijala občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

19. S poukazom na citované stanovisko je vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľom preto považovaná za tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá síce je relevantným dovolacím dôvodom avšak v súlade s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri napr. sp. zn. 3 MCdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011) prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode len vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (§ 238, § 239, § 237 O.s.p.).

20. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

21. Dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení sú zrejme právne úvahy odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli súd prvej inštancie k prijatiu záveru o nepripustení zmeny návrhu v časti, ako aj ktoré viedli odvolací súd podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 201, § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p. k odmietnutiu odvolania žalobcu voči nepripustení tejto zmeny. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, na ktorých je rozhodnutie založené, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Skutočnosť, že žalobca má odlišný právny názor než konajúce

súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

22. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že konanie a rozhodnutia súdov nižších inštancií nemali za následok odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

23. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť z § 239 ods. 1, 2 O.s.p., ani z § 237 ods. 1 O.s.p., najvyšší súd preto jeho dovolanie podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako procesne neprípustné odmietol.

24. Žalovaní 1/, 2/ a 3/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol im nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.